

Tamara CĂRĂUȘ (1972) a studiat filosofie și litere la Universitatea din București, cu doctoratul susținut, în 2001, la aceeași universitate. A desfășurat proiecte de cercetare în cadrul mai multor instituții: Colegiul Noua Europă, Universitatea din București, Universitatea din Oxford, Universitatea din Uppsala, Universitatea din Groningen, Universitatea din Rijeka, Institut für die Wissenschaften vom Menschen, Viena, Academia de Științe a Poloniei ș.a. A publicat mai multe articole științifice și a coordonat volumele *Cosmopolitanism and the Legacies of Dissent* (Routledge, 2014), *Cosmopolitanism Without Foundations* (Zeta Books, 2015), *Re-Grounding Cosmopolitanism: Towards Post-Foundational Cosmopolitanism* (Routledge, 2016), *Migration, Protest Movements and the Politics of Resistance. A Political Philosophy of Cosmopolitanism* (Routledge 2018). A publicat cărțile *tzara mea* (Editura „Arc”, 2000), *Efectul Menard* (Editura „Paralela 45”, 2003), *Capcanele identității* (Editura „Cartier”, 2011), *Limba de hârtie* (Editura „Cartier”, 2017, ediția II 2019) și *Militant Cosmopolitics. Another World Horizon* (Edinburgh University Press, 2022).

Tamara CĂRĂUȘ

Jurnal precar

R o t o n d a  
CARTIER

AZI am primit răspuns la una din cererile mele pentru un job temporar, una din cererile în care îmi puseseam cele mai multe speranțe și care trecuse de prima etapă a selecției: „Dear applicant, As earlier mentioned, the institution received a total of 216 applications for its Fellowship call by the application deadline. You were selected to the last evaluation phase of the process, which has now been successfully conducted and 13 applicants have been selected as new research fellows. We regret to inform you that your application was not successful”.

Probabil am deschis prea instantaneu mesajul, prea brusc, ca și cum așteptam un altfel de răspuns. Dacă aș mai fi zăbovit un pic, cât să iau în calcul diferite răspunsuri, poate reacția ar fi fost alta. Dar așa... Respirația mi se suspendase. Aerul nu mai găsea căi nici să intre, nici să iasă din plămânii mei. Culoarea feții, simțeam, trecea din roșul rușinii în stacojiul furiei și în pământiu lipsei de aer. Stomacul se contractase gata să evadeze din corp. Ochii pluteau într-un negru amenințător. Iar mâinile – mâinile mele făceau niște gesturi de neînțeles, de parcă ar fi încercat, neîndemânatic, să țină ceva.

Apoi în câmpul negru din fața ochilor a străfulgerat răzbunător un ciuruit de gloanțe îndreptat spre cel care m-a trimis mesajul, o constelație de gloanțe îndreptate spre cei care nu m-au ales pe mine, alt roi de gloanțe zburând direct spre *board*-ul instituției la care nu mă voi duce și alt ciuruit dens și precis îndreptat spre cei care au

\* „Stimate candidat, După cum am menționat anterior, instituția a primit în total 216 dosare în cadrul competiției pentru bursele oferite. Ați fost selectat pentru ultima etapă a procesului de evaluare care acum s-a încheiat și 13 candidați au fost selectați pentru noile poziții de cercetare. Regretăm să vă informăm că proiectul dumneavoastră nu a avut succes.”

fost aleși în locul meu. Și atunci am înțeles ce făceau mâinile mele – încercau să-și amintească un gest pe care îl credeam de mult uitat: cum e să ții arma în mâini, așa cum am ținut-o la 15-16 ani, când am frecventat clubul de tragere la țintă. Participam la competiții de tragere la țintă, numite și tir sportiv, ținând drept în punctul marcat cu 10 și luând maximum de puncte. La început eram un tot întreg cu arma, iar fiecare punct ochit era punct lovit. Apoi ținta începu să fie învăluită în cețuri fine, încât nu înțelegeam nici eu, nici conducătorul clubului ce se întâmplă. Până la urmă, am clarificat: începea să se instaleze miopia pe care aș fi putut s-o consider o pedeapsă pentru precizia cu care trăgeam cu arma.

Mâinile mele în căutarea unei arme m-au cutremurat mai mult decât șocul mesajului de respingere. Proiectul meu devenise proiectil. Mâinile mele în căutarea unui Kalașnikov! Cum am ajuns la așa ceva?

**ACUM** trei zile s-a încheiat conferința despre viitorul muncii, pe care am organizat-o. De la idee până la realizare au trecut zece luni și acum e deja în trecut... Cinczeci și cinci de participanți din diferite țări, din Japonia până în SUA, două zile de la 9.00 la 19.00 câte trei sesiuni paralele de discuții, cinci sesiuni plenare, cu cinci invitați. Tot ce se poate spune nou și important despre muncă și viitorul ei s-a spus. A fost ceva de muncă într-o conferință despre muncă, a fost și o echipă organizatorică întreagă, dar pregătirile erau însoțite de un sentiment de așteptare care justifica orice solicitare și efort. Apoi evenimentul – aș zice sărbătoarea – cu noaptea aproape nedormită înainte de prima zi a conferinței (oare cum va fi?) și noaptea nu prea dormită dintre cele două zile ale conferinței (oare cum decurge?). Și apoi sfârșitul conferinței, mulțumiri, laude, mulțumiri, laude: Ce eveniment extraordinar! ziceau unii. Și apoi pustiirea din noaptea de după conferință. Mahmureala și tristețea de-a doua zi, de-a treia zi, și din toate celelalte. Și la pustiirea de după conferință se adaugă, iată, șocul proiectului devenit proiectil.

Pustiirea îmi vine de la orizontul de așteptare. Nu știu din ce specie de viețuitoare fac parte, dar când am o nedumerire încerc să fac o conferință, în loc să fac și eu un poem sau un fragment de proză, care nu necesită fonduri pentru desfășurare. Pustiirea îmi vine de la orizontul de așteptare, dar ce așteptam? Nu am crezut, desigur, că o conferință despre muncă te poate face cu un loc de muncă, dar se pare că am sperat la un fel de solidaritate care să ne transforme pe noi, participanții, și să mă transforme în primul rând pe mine, și după această transformare prilejuită de conferință să privesc altfel la precaritatea mea, deopotrivă cu mai multă înțelegere și cu mai multă nepăsare... „Pustiirea de după” e în solidaritatea neîncheată, nesimțită, negăsită.

Nu știu câți dintre participanți și-au dat seama că, organizând conferința, am căutat un fel de tămăduire pentru rana precarității mele. Eu nu am spus nimănui, se pare că aș fi vrut să-mi decodific ce ceilalți așteptarea. Doar cuiva am spus-o chiar eu, astfel:

Stimate domnule profesor,

La fel ca mulți oameni din întreaga lume care, după ce v-au citit cărțile, vă scriu că s-au identificat și re-găsit în precariatul descris de dumneavoastră, vă scriu și eu, căci la fel s-a întâmplat și cu mine.

Nu am avut niciodată un loc de muncă și probabil nu voi mai avea niciodată unul (și am deja patruzeci de ani plus). De când am citit cărțile dumneavoastră, am început să mă identific cu ceva curaj drept „cercetător precar” și chiar încerc să spun că, dacă tot se presupune că munca va dispărea în viitor, eu sunt avangarda...

Și am început să fac din tema muncii și a precariatului o temă a cercetării mele. Această conferință este prima mea abordare publică a acestui subiect și am fost foarte fericită când institutul de cercetare care găzduiește conferința a acceptat propunerea mea de a o organiza (este un institut la care am avut o bursă de cercetător invitat anul trecut).

Încă nu-mi vine să cred că am avut curajul să vă invit și nu vă pot mulțumi suficient pentru că ați acceptat să participați la această conferință.

HBIS | www.hbis.ro  
books

Îmi cer scuze că vă scriu acest mesaj, dar se apropie conferința și pentru a evita o „mărturisire” spontană care poate fi mai jenantă, am decis să vă scriu acest mesaj.

Vă cer scuze încă o dată pentru acest mesaj.

A dumneavoastră, ...

**DESEORI** am impresia că întrebarea la care a trebuit să răspund cel mai des în cele patru decenii și jumătate trăite până acum a fost întrebarea „Ce să fiu?” și derivatele ei – ocupația, profesia, locul de muncă. Întrebări uzuale cu răspunsuri ce trebuiau bifate într-un formular sau altul, dar care, în majoritatea cazurilor, îmi provocau adevărate crize existențiale, și erau tot atâtea momente de testare a virtuților mele. Cum să răspund de data aceasta? Ce să bifez, iar „Altele”? Dar îmi cere sa specific ce anume „Altele”. Întrebări banale, dar pentru mine sfâșietoare și care tăiau în carne vie. Totuși, cu hârtia mă mai descurcam eu, bifam ceva sau scriam ceva cu aproximație, în schimb în discuțiile față în față, de politete sau într-un context instituțional, întrebarea era un întreg calvar – un test al întregii mele ființe și al vieții trăite până atunci. Când simțeam că se apropie întrebarea „Ce profesie/ocupație aveți?” sau aparent nevinovata *What do you do (for a living)?*, pregăteam un întreg arsenal de tehnici de supraviețuire a întrebării. Dacă simțeam că nu voi face față interogației, părăseam locul discuției și astfel poate că am ratat amicitii valoroase, șanse și oportunități neștiute, și vreun capăt de *networking*. Răspunsul la întrebare a trecut, de-a lungul anilor, prin etape aproape logice. La început, ce fericire!, răspundeam ca studiez, fac doctorat – și acesta a fost cel mai adevărat răspuns pe care am putut să-l dau la chinuitoarea întrebare. Eram *PhD Student*! Ah, vremurile când ești doctorand cu zeci de potențialități pe muchie, toate gata-gata să se actualizeze pentru a produce dovada a ceea ce ești și poți! Și nu am știut ca atunci a fost ultima dată când am putut răspunde legitim la întrebarea care mai apoi avea să taie în carne vie.

După doctorat, pe care m-am grăbit să-l susțin la termen în loc să profit lăncezind o vreme în ipostaza mustind de potențialități, răspundeam că am studiat filozofie, litere, științe politice și alte chestii interdisciplinare, cu diplome complete și acum sunt încă într-o firească ajustare la piața muncii... Apoi faptul că eram în căutare nu părea să mai fie un răspuns potrivit. Treptat, când a trebuit să răspund și adevărul nu putea fi rostit, am tot recurs la mici neadevăruri. De cele mai multe ori răspundeam că sunt „cercetător” și care ar fi fost un răspuns corect dacă nu ar fi urmat întrebarea despre instituția unde desfășor cercetarea, pe care de cele mai multe ori o inventam pentru că instituția îmi cam lipsea. Apoi am descoperit că era mai simplu și mai interesant când cei din jur îmi atribuiau singuri o identitate profesională, încât am ajuns să cer interlocutorilor să ghicească ce profesie aș avea, din trei încercări, ca în poveste. Astfel am fost profesor, sociolog, politolog, critic literar, scriitor, jurnalist, ONG-ist, activist, manager de resurse umane, chimist, designer web și chiar IT-ist. M-au fost atribuite și alte părelnice ocupații, încât am ajuns să nu mă mai mire nici una din ocupațiile pe care unii au crezut că le pot întrupa, deși la început râdeam în hohote sau mă umpleam de furie când cineva mă credea într-un fel sau altul, ONG-ist de exemplu. Apoi a urmat perioadă în care răspunsurile mele la întrebări au cunoscut o expansiune creativă nelimitată în funcție de context și interlocutori: *housewife*. Soție de oligarh. Fac trafic de arme din Transnistria. Motostivuitor. Vând droguri. Antreprenor al sinelui. Fac video chat. Sunt *pick up artist*. Am un castel pe care îl dau în chirie. Și multe altele, în funcție de circumstanțe.

Apoi, într-o bună zi, la întrebarea *What do you do for a living?* am spus adevărul: *I just live*, lăsând persoana care mă întrebase să înlemnească puțin și să-și adune forțele să mă întrebe *How? Do you have a castle in Romania?* Iar eu am răspuns: *Yes, Dracula's castle*. A fost momentul eliberării de nevoia de a mă ascunde, moment pe care l-am reiterat cu fiecare ocazie, căutând involuntar să șochez interlo-

cutorul și să repet micul meu efect emancipator de *coming out* în calitate de perpetuă neangajată și neangajabilă. Probabil așa se simțeau gay-ii cândva în *coming out*-ul lor în calitate de gay – eliberați de povara unei falsități. Era și o mândrie în răspunsul meu, și venea mândria dintr-un sentiment de eliberare de povara falsității, din curajul recunoașterii și din renunțarea la nevoia de ascundere. Nu știu cum o fi alte eliberări de povara falsității, dar în cazul meu eliberarea de falsitatea unui răspuns despre un job închipuit și o instituție aproximativă a dus la împovărarea cu misiunea – desigur autodeclarată – de a da seama cum e să trăiești în afara muncii.

**ASTĂZI** nu am rezistat chemării mall-lui și am dat o raită. Când începe chemarea de sirenă a mall-ului, se frânge în mine încercarea de a mă sustrage consumului și vieții bazată pe consum. Se vede că sirena mall-ului știe că nu rezist dintr-o virtute deplină sau mănătată de idealul de a oferi o alternativă la societatea de consum, ci încerc doar să fac o virtute din faptul că oricum o viață bazată pe consum ca în publicitate nu îmi este accesibilă, și atunci mai bine rezist.

Sirena-dorință mă poartă prin mall și eu o urmez. Merge, saltă, topăie prin iureșul mall-ului, iar eu o urmez în neștire, deși aș vrea să o ajung din urmă și să-i spun că noi, ca de obicei, nu prea avem bani... Uneori mă apropii suficient și încep să-i șoptesc: „Știi, noi nu prea...” Nici nu mă ascultă, se zbenguie mai departe de la marfă la marfă. Iar eu o las să se zbenguie. Am încredere în ea, în gustul ei desăvârșit și știu că va căuta din marfă în marfa, tocmai marfa mistică care poate nici nu e în acest mall, iar dacă este și o va găsi, atunci vom fi răsplătite. Dar cum marfa ideală nu pare să fie încă aici, ne simțim bine. Cu cât mai mare e mall-ul, cu atât e mai mare aventura descoperirii. Uneori probam câte ceva, dar de cele mai dese ori dezaprobăm imediat fără a proba. Ne redescoperim, eu și dorința mea, și ne reconfirmăm din nou, că noi suntem noi, nu ne-am alterat, cu același desăvârșit bun-gust și discernământ în căutarea mărții sublime.

Și, cel mai bizar, uităm de exploatarea femeilor din țări unde a fost externalizată munca din industria textilă, uităm de *fast fashion* și poluarea pe care o produce, uităm de critica societății de consum, uităm de exploatarea prin publicitate care ne provoacă să consumăm, uităm de mâna invizibilă a pieții care lovește și în stânga și în dreapta ca să facă posibile toate aceste mărfuri de umplut mall-ul... Și am umblat așa, uitând de toate, dar uitându-ne la toate, până când, ușor obosite, am ieșit din mall. Nu am cumpărat nimic, doar ne-am uitat la noile colecții de primăvară-vară.

**ÎNTOTDEAUNA** întrebarea „Ce să fiu?” mi s-a părut folclorică. Când eram și eu la vârsta compunerilor de școală, era un cântec, folclor urban, în care eroul liric feminin îi spune mamei că se va mărita, pe rând, cu un pilot (care zboară sublim), cu un bucătar (care face pârioale gustoase), cu un doctor (care face avorturi!), și se puteau adăuga meserii în funcție de imaginație, dar cântecelul se încheia cu o declarație fermă și apoteotică: „Mamă, îl iubesc pe bandit (*ia julika liubliu*)! el va fura și eu voi vinde”. Vizualizarea meseriilor și orizontul gratificării sexuale era unul și același lucru, văzute din perspectiva eroului liric feminin, totuși, în final, subminându-le pe toate, e dragostea pentru *julik* care va fura și astfel vor trăi de minune la margine de societate și dincolo de lege. Deși cântecelul era amuzant prin micile lui obscenități, știu sigur că nu mi-a determinat opțiunile, dovadă fiind faptul că nici una din meseriile menționate în cântecel nu au fost printre alternativele pe care să le fi luat vreodată în calcul.

Încercând să îmi amintesc opțiunile temporare pentru o meserie sau alta, îmi amintesc că la început voiam să devin ceea ce vedeam în jur și fie mă impresiona, fie îmi doream să fiu în locul unei persoane în virtutea puterii și autorității pe care le avea asupra mea. Astfel, am vrut să fiu educatoare la grădiniță, o dorință ce îmi venea în orele obligatorii de somn la amiază, tocmai vreo trei, și în care nu reușeam deloc să dorm, iar educatoarea se plimba printre paturi cu o sticlă

de clei în mâini amenințând că îi toarnă clei în ochi celui care nu închide ochii, și stăteam de frică cu ochii închiși strâns-strâns până la durere. De câte ori mă duceam la magazin, voiam să fiu vânzătoare, căci ea avea toate bunătățile pentru care noi, ceilalți, trebuia să stăm la coadă, neștiind dacă ne vor ajunge și nouă. Apoi am vrut să fiu dactilografă, după ce am mers cu mama la sovietul sătesc să facem rost de o hârtie și am fost impresionată de repeziciunea cu care dactilografia secretara. Apoi, o vreme, am vrut să fiu învățătoare, stăpână pe vreo 30 de suflete. Apoi am vrut să fiu jurnalist căci începuse perioada numită *glasnosti* și *perestroika*, iar jurnaliștii spuneau lucrurilor pe nume – lucruri care ani la rând erau trecute sub tăcere sau spuse invers acum ieșeau la suprafață, iar jurnaliștii erau eroii. Și aproape că aș fi fost jurnalist dacă la un moment dat, cam târziu, e adevărat, pe la vreo 20 de ani, nu aș fi aflat că există ceva numit filozofie. Și aceasta a fost ultima mea opțiune. Pe lângă definitivarea opțiunii, am acumulat și ceva diplome în niscaiva domenii conexe, date de instituții din diferite țări: o diplomă de colegiu, două diplome universitare, două masterate, o diplomă de studii postuniversitare, o diplomă de doctorat și o diplomă de abilitare. Și, vorba aia, la ce i-o folosit? Adevărul e că în orizontul copilăriei și al opțiunilor mele lipsea un cântecel: „Eu când voi crește mare/ precar aș vrea să fiu/ să nu știu ce voi face mâine/ ce am făcut ieri să nu mai știu”.

*IERI* m-am întâlnit cu cineva care m-a informat despre deschiderea unui apel pentru granturi de cercetare cu fonduri norvegiene, iar printre temele enumerate drept eligibile ar fi și tema cosmopolitismului, și m-a îndemnat să particip cu un proiect, căci, îmi zicea, am șanse. M-am uitat și eu peste condițiile de participare și mi s-a părut că adevăr grăia cel cu îndemnul, căci cum să solicite cineva proiecte pe tema cosmopolitismului și eu să nu fiu prezentă la apel? Reiese că vara aceasta am de făcut patru proiecte: trei individuale pe care le identificasem pe parcursul lunilor trecute și, iată, un proiect de echipă, ba chiar o echipă cu cercetători din două țări, România și

Norvegia. Trebuie să elaborez o primă versiune a proiectului pe tema „cosmopolitism și migrație” și să caut parteneri printre instituțiile de cercetare din Norvegia. E ceva de lucru, dar cum să lăsăm neonorată tema cosmopolitismului scrisă negru pe alb în apel?

Și astfel intru în etapa de elaborare a patru proiecte și toate au termenul-limită pentru depunere în septembrie. E firesc, ca în toți anii, vara e anotimpul de luare în stăpânire a viitorului. Vara aceasta, ca și alte veri, o voi trăi pregătind viitorul și pregătindu-mă să-l iau în primire. Proiectul ia viitorul în posesiune, iar eu fac proiectul. În proiect, ca și în pregătirea lui, se șterge nu doar diferența între muncă și non-muncă, permanent și temporar, plătit și neplătit, voluntar sau profitabil, dar și între prezent și viitor. Proiectul și proiecția sunt modul meu de existență. Proiecte multe, și tot atâtea potențiale proiectile.

*ACUM*, deoarece nu pot indica o actualizare a vreunei potențialități, care ar fi fost încă și validată instituțional printr-un loc de muncă, m-am ales cu o misiune sau, mai exact, cu impresia unei autodeclarate misiuni. Dacă e să urmăim logica vocației și chemării prezentă în întrebarea „Ce să fiu?”, atunci mă pot iluziona să cred că vocația mea a fost să fiu fără job și deci chemarea mea e să dau seama despre cum e să trăiești în afara muncii și a instituțiilor. Deși în ateismul meu funciar nu am vreo legătură cu cel dătător de vocație, parcă aud un îndemn care e totodată un ordin: „Să dai seama, doamnă!”. Și apoi, fiind eu așa, fără job, m-am și văzut la un moment dat în avangardă – dacă în viitor locurile de muncă vor dispărea, căci roboții vor face toată munca, iar eu nu am avut vreodată un loc de muncă, înseamnă că eu sunt în avangardă și deci pot să aduc *know how* pentru viitorul fără muncă. Ca să-mi duc la capăt misiunea, m-am gândit să țin un jurnal al unei vieți fără muncă. Nu un jurnal de șomaj, căci nu am avut niciodată un loc de muncă după care să fiu șomer, ci o dare de seama despre viața în afara lumii muncii. Sunt multe lucruri într-o viață fără loc de muncă despre care e mai bine să se tacă, vorba lui Wittgenstein,

dar se vede că aceasta îmi este misiunea, fie ce o fi. Dacă fiecare are o chemare, a mea va fi fost să spun cum e să nu ai una.

Din subterana mea de la etajul șase pot să recurg legitim doar la scriere personală, chinuită, părtinitoare, dar, sper, onestă. Să dau seama de viața fără muncă în stilul academic care îmi este mai la îndemână ar putea părea o trișare, căci ar trebui să susțin chestiuni academice pretins savante și neutre pornind de la incoerență proprie. Dar mai sper ca după ce mai decantez aici din intensitatea emoțională, rușine și resentiment, să pot reveni la texte academice. Desigur, am încercat să scriu în stil academic despre muncă și nemuncă, am trimis propuneri și chestiuni academice într-o parte și în alta, iar răspunsul a fost *you have not been selected*. Se pare că despre precaritate și muncă trebuie să scrie cei ce muncesc – ei pricep mai bine. Eu sunt precara, alții se pricep la precari, e domeniul lor de specializare. Nu e exclus că precaritatea te duce la gradul zero al teoriei și al înțelegerii propriei situații. La anii mei, ar fi trebuit să fiu înțeleaptă – foarte înțeleaptă – și să pot explica totul, dat fiind școlile prin care am umblat și cărțile pe care le-am ținut în mâini, dar acum tot ce știam s-a dat la o parte. Nu, se pare că nu am uitat încă teoriile, dar teoriile s-au dat la o parte, lăsându-mă în deșertul neînțelegerii, pornind de la neînțelegerea ce e munca și ce e o instituție, și cum de am rămas eu în afara lor, și de ce mă simt ca și cum aș fi în afara lumii. Unde a fost greșeala mea? A cui a fost vina? A fost norocul? A fost șansa sau neșansa? Întreb și eu întocmai seamănului meu, câinele cercetător al lui Kafka: „Tot mai mult în ultima vreme caut să-mi îmbrățișez cu privirea viața mea, caut greșeala hotărâtoare, care este vinovată de toate, pe care am săvârșit-o poate, și nu o pot găsi. Și cu toate acestea trebuie să o fi săvârșit, căci dacă n-aș fi săvârșit-o, și dacă totuși prin muncă cinstită a unei vieți lungi n-am realizat ceea ce am vrut eu, atunci ar însemna că se dovedește că ceea ce am vrut eu era imposibil și de aici n-ar putea să urmeze decât o deznădejde totală”.

\* Franz Kafka, „Cercetările unui câine”. În *Opere complete*, Univers, 1996-1999. Volumul I. Proză scurtă, Traducere și note de Mircea Ivănescu, p. 307.

**INSTANTANEU** – astfel a fost gestul meu de identificare cu precariatul-clasă-în-devenire. Ca și cum trăisem o viață întreagă că să mă înscriu în precariat și să fac parte dintr-o nouă clasă periculoasă! Deci nu sunt proletariat sau lumpenproletariat, ci precariat! Sunetele ce formau cuvântul sunau aproape ca o chemare la luptă.

Cuvintele *precar* – *precaritate* – *precariat* sunt o inovație lingvistică care în ultimul deceniu s-a răspândit peste tot în lume. E o terminologie ce delimitează cu precizie o nouă problemă și un nou imaginar, din care, la rândul lor, ar trebui să apară noi soluții pentru problemele identificate.

Atunci când am aflat despre noua triadă lingvistică, știam ce înseamnă adjectivul „precar” în limba română, iar sensurile cuvântului nu sună a motiv de bucurie: lipsit de siguranță și de trăinicie, dependent de voința cuiva sau de împrejurări imprevizibile, nesigur, instabil, șubred, lipsit de consistență, de profunzime. Și are cuvântul o etimologie demnă de conotațiile actuale: *precar* vine din latina *prēcārius*, adjectiv, și care înseamnă „obținut prin rugăciune”, și *prēcārium* (substantiv) și care înseamnă „oratoriu, capela, loc de rugăciune”. Iar cel care se roagă e dependent de voința cuiva, de împrejurări imprevizibile, nesigur, instabil și șubred. „Precar” a devenit din adjectiv un substantiv, deși „precar, substantiv” pare un oximoron, căci orice substantiv presupune totuși un fel de substanță și consistență.

Precaritatea mai este și o condiție ontologică a existenței umane – existența e precară, temeiurile sunt contingente, viața e o continuă indeterminare și omul e totuși muritor. Precaritatea inclusă în noua triadă indică o condiție socială și economică, însă există riscul ca precaritatea socială și economică să fie reduse la cea ontologică, la precaritate ca o condiție umană. Când filosoful – vedetă academică, Judith Butler, vorbește despre precaritate și cum precaritatea ne îndepărtează de o viață viabilă, în pofida eforturilor ei de a le diferenția, precaritatea economică și socială cad în mod frustrant în cea ontologică.

Dacă „precar” și „precaritate” riscă să se dizolve în constatarea „așa-i viața”, cel de-al treilea termen, „precariatul”, are o altă